

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA – 411.007.02.2016
D/16/509

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/16/509 – Rozwój kadr naukowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Warszawie
Kontroler/Kontrolerzy]	Jerzy Tchórzewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/138/2016 z dnia 22 grudnia 2016 r. (dowód: akta kontroli tom 1 str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie ¹ , ul. Sobieskiego 9, 02-957 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. nadzw. dr hab. Janusz Heitzman, Dyrektor Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie ² . (dowód: akta kontroli tom 1 str. 3-8, 350)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Instytut prawidłowo przeprowadzał czynności w postępowaniach habilitacyjnych oraz w przewodach doktorskich, jak również egzaminy doktorskie w zakresie dyscypliny podstawowej, a także prawidłowo zawierał umowy i wykorzystywał środki finansowe przeznaczone na ten cel.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły powoływania komisji egzaminacyjnych z dyscypliny dodatkowej oraz z nowożytnego języka obcego w niepełnym składzie oraz powoływania do tych komisji osób niemających odpowiednich uprawnień, co było niezgodne z przepisami § 3 ust. 1 pkt. 1 lit. b i c kolejnych rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora z dnia 22 września 2011 r.³, z dnia 3 października 2014 r.⁴ i z dnia 30 października 2015 r.⁵

Ponadto, mimo iż 48 umów (51,6% wszystkich zawartych umów w kontrolowanym okresie) na sporządzenie recenzji w przewodach doktorskich i w postępowaniach habilitacyjnych zostało wykonanych z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 141 dni, Instytut nie naliczył i nie wyegzekwował od recenzentów kar umownych z tytułu zwłoki w łącznej wysokości 3 409,01 zł.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na występujące w latach 2014-2016 zjawisko starzenia się kadry naukowej oraz spadek aktywności badawczej, na co wpływ miało m.in. nieopracowanie strategii rozwoju Instytutu, w tym nieokreślenie stanu docelowego kadry naukowej oraz poziomu badań naukowych.

¹ Dalej: IPiN lub Instytut.

² Dalej: Dyrektor lub Dyrektor IPiN, powołany od 15 października 2016 r. Wcześniej, od 15 października 2012 r. do 14 października 2016 r. Dyrektorem IPiN w Warszawie była prof. dr hab. Danuta Ryglewicz.

³ Dz.U. z 2011 r., Nr 204, poz. 1200.

⁴ Dz.U. z 2014 r., poz.1383.

⁵ Dz.U. z 2015 r., poz. 1842.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przeprowadzanie czynności w przewodach doktorskich i postępowaniach habilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

W latach 2014 - 2016 (do 31 października) w IPiN zostało nadanych 29 stopni doktora oraz 6 stopni doktora habilitowanego, z tego w roku: 2014 – 12 stopni doktora oraz 1 stopień doktora habilitowanego, 2015 – 12 stopni doktora oraz 4 stopnie doktora habilitowanego, 2016 (do 31 października) – 5 stopni doktora oraz 1 stopień doktora habilitowanego.

W okresie objętym kontrolą stopnie naukowe doktora nadano 18 pracownikom Instytutu, 8 osobom niezatrudnionym w Instytucie oraz 3 doktorantom albo osobom, które ukończyły Studia Doktoranckie w Instytucie, a doktora habilitowanego – 5 pracownikom Instytutu oraz 1 osobie niezatrudnionej w Instytucie.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 18)

W okresie objętym kontrolą powołano łącznie 29 komisji egzaminacyjnych do przeprowadzenia egzaminów doktorskich z zakresu:

- dyscypliny podstawowej, w której wzięło udział łącznie 66 profesorów (63 w dyscyplinie medycyna⁶, dwóch - psychologia⁷ oraz jeden z dziedziny nauk o zdrowiu⁸), 54 doktorów habilitowanych (51 w dyscyplinie medycyna, trzech - psychologia) oraz dwóch doktorów w dyscyplinie medycyna⁹,
- dyscypliny dodatkowej, w której wzięło udział łącznie 8 profesorów (w dyscyplinie medycyna), 24 doktorów (w dyscyplinie medycyna) oraz 3 magistrów,
- nowożytnego języka obcego (język angielski), w której wzięło udział 34 nauczycieli języka angielskiego zatrudnionych w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym¹⁰.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 19-27]

W wyniku kontroli sześciu przewodów doktorskich¹¹ (tj. 20,7% wszystkich przewodów doktorskich) ustalono m.in., że:

- a) w skład wszystkich sześciu komisji przeprowadzających egzaminy w zakresie dyscypliny podstawowej wchodziły co najmniej cztery osoby posiadające tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego, co było zgodne z postanowieniami § 3 ust. 1 pkt 1 lit. a rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora z dnia 22 września 2011 r., z dnia 3 października 2014 r. i z dnia 30 października 2015 r.;
- b) we wszystkich sześciu komisjach dyscypliną naukową rozprawy doktorskiej była medycyna, a w skład komisji egzaminacyjnych przeprowadzającej egzaminy w zakresie dyscypliny podstawowej w przypadku:
 - trzech komisji - wchodziły co najmniej cztery osoby posiadające tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego w zakresie tej dyscypliny naukowej,

⁶ W dziedzinie nauk medycznych.

⁷ W dziedzinie nauk społecznych.

⁸ W dziedzinie nauk o zdrowiu nie wyodrębniono dyscyplin naukowych.

⁹ Jako promotorzy pomocniczy w rozprawie doktorskiej osoby o tytule zawodowym magistra.

¹⁰ Dalej: WUM.

¹¹ Po dwa z każdego roku okresu objętego kontrolą, oznaczone w Tabeli JT-T1 odpowiednio w roku: 2014 – poz. 2 i 9, 2015 – poz. 10 i 12, 2016 – poz. 2 i 5.

- trzech komisji - oprócz osób z dyscypliny medycyna wchodziły w latach 2014 - 2015 osoby z dyscypliny psychologia, a w 2016 r. - z dziedziny nauk o zdrowiu;

c) w zakresie dyscypliny dodatkowej, na 6 komisji egzaminacyjnych objętych kontrolą, skład pięciu był jednoosobowy, z tego w przypadku:

- dwóch komisji były to osoby z tytułem profesora z dziedziny nauk medycznych w dyscyplinie medycyna,
 - trzech komisji były to osoby ze stopniem dr nauk medycznych,
- natomiast w jednej komisji skład był trzyosobowy, w tym jedna osoba posiadała tytuł profesora z dziedziny nauk medycznych w dyscyplinie naukowej medycyna.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 28-115]

W wyniku kontroli wszystkich 29¹² przewodów doktorskich przeprowadzonych w latach 2014-2016 w zakresie nowożytnego języka obcego (język angielski) ustalono, że:

- w jednej komisji skład był trzyosobowy,
- w sześciu komisjach skład był dwuosobowy,
- w 19 komisjach (65,5% wszystkich przewodów doktorskich) skład był jednoosobowy,
- trzech doktorantów zostało zwolnionych z egzaminu w związku z posiadanymi certyfikatami z języka angielskiego.

Dyrektor Instytutu wyjaśnił m.in., że wszystkie egzaminy z nowożytnego języka obcego zostały przeprowadzone przez osoby będące pracownikami Studium Języków Obcych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego ze względów zwyczajowych oraz nieposiadania odpowiednio przygotowanej własnej kadry w Instytucie.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 28-115]

W latach objętych kontrolą w IPiN nie wystąpiły przypadki podjęcia uchwały przez Radę Naukową Instytutu w sprawie odmowy nadania stopnia doktora bądź niepodjęcia uchwały o nadaniu stopnia doktora, mimo wcześniejszej uchwały Rady Naukowej o przyjęciu publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Natomiast w dwóch przypadkach, mimo uchwały Komisji Habilitacyjnej zawierającej opinię o nadaniu stopnia doktora habilitowanego Rada Naukowa:

- w 2015 r., podjęła uchwałę o odmowie nadania stopnia doktora habilitowanego, przy czym w wyniku procesu odwoławczego, po ponownym rozpatrzeniu całokształtu działalności naukowej, Rada Naukowa poparła wnioski o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk medycznych;
- w 2016 r., nie podjęła uchwały i skierowała pismo¹³ do Centralnej Komisji do spraw Stopni i Tytułów o pomoc w rozstrzygnięciu wątpliwości.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 209-210, 224-245)

W latach 2014-2016 Instytut zawarł łącznie 93 umowy na sporządzenie recenzji w przewodach doktorskich oraz w postępowaniach habilitacyjnych, z tego w roku: 2014 – 28, 2015 – 36, 2016 – 29. W przypadku 48 umów (51,6%) nastąpiła

¹² W przypadku trzech doktorantów nastąpiło zwolnienie z egzaminu w związku z posiadanymi certyfikatami z języka angielskiego.

¹³ Z dnia 8 grudnia 2016 r.

zwłoka¹⁴ w ich wykonaniu wynosząca od 1 do 141 dni. Pomimo, iż w każdej zawartej umowie na wykonanie recenzji w przewodzie doktorskim i w postępowaniu habilitacyjnym Instytut określił termin jej wykonania¹⁵, wysokość wynagrodzenia oraz karę umowną z tytułu niedotrzymania terminu umowy, to nie naliczył i nie wyegzekwował od wykonawców kar umownych w łącznej kwocie 3 409,01 zł, w tym w roku: 2014 – 16,36 zł, 2015 – 39,53 zł, 2016 r. – 3 353,12 zł..

W latach 2014-2015 w umowach zawartych z recenzentami określono kary umowne z tytułu opóźnienia w realizacji przedmiotu umowy w wysokości 0,1% należnego wynagrodzenia, niezależnie od liczby dni opóźnienia ¹⁶ Natomiast w umowach zawieranych od 2016 r. określono kary umowne w wysokości 0,5% należnego wynagrodzenia za każdy dzień opóźnienia w wykonaniu umowy¹⁷.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 211-219, tom 2 str. 17-157, 296-549; tom 3 str. 1-52]

Zastępca Dyrektora ds. Naukowych Instytutu wyjaśnił m.in., że ww. umowy były finansowane ze środków własnych Instytutu ze względu na zbyt skromne kwoty dotacji przekazywanych przez MNISW na rozwój kadry naukowej. I dodał m.in., że IPiN nie miał zastrzeżeń do sporządzonych recenzji, a wobec recenzentów nie wywiązujących się z terminowego przygotowania recenzji nie podejmowano radykalnych działań, poza wysyłaniem zwyczajowych maili przypominających o przekroczeniu terminu.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 211-219, 393-394; tom 2 str. 174-175)

W latach 2014–2016, oprócz dotacji przeznaczonych na rozwój kadry naukowej i badania naukowe przekazywanych przez MNiSW, Instytut otrzymywał środki dotacji z Ministerstwa Zdrowia przeznaczone na badania statystyczne z zakresu leczenia oraz z Urzędu m.st. Warszawy przeznaczone na realizację programu zdrowotnego w zakresie opieki terapeutycznej osób uzależnionych, a także środki z tytułu świadczenia usług medycznych w ramach zawieranych kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia¹⁸.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 287-288)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Ustalone
nieprawidłowości

1. Skład komisji egzaminacyjnych powołanych w latach 2014-2016 do przeprowadzenia egzaminów doktorskich w zakresie dyscypliny dodatkowej był niezgodny z § 3 ust. 1 pkt. 1 lit b rozporządzeń Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora z dnia 22 września 2011 r., z dnia 3 października 2014 r. i z dnia 30 października 2015 r :

- w przypadku pięciu komisji (na sześć zbadanych) skład był jednoosobowy, a nie przynajmniej trzyosobowy,
- w składzie trzech komisji (na sześć zbadanych) nie było osoby posiadającej tytuł profesora; wszystkie osoby posiadały stopień dr nauk medycznych.

¹⁴ Instytut nie przedstawił dokumentów potwierdzających, że opóźnienie nastąpiło z przyczyn nie leżących po stronie wykonawców umów.

¹⁵ W umowach określono termin od kilku tygodni do trzech miesięcy na sporządzenie recenzji, to jest nie krótszy niż wskazany w art. 18 a ust. 7 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r., Nr 65, poz. 595, ze zm.).

¹⁶ Co oznaczało, że przy wynagrodzeniach w wysokościach od 1 540,00 zł do 2 470,00 zł, kary umowne byłyby bardzo niskie: od 1,54 zł do 2,47 zł.

¹⁷ Co oznaczało, że przy wynagrodzeniach w wysokościach od 1 833,00 zł do 2 695,00 zł, kary umowne wyniosłyby od 13,48 zł do 633,33 zł.

¹⁸ Dalej: NFZ.

2. Skład komisji przeprowadzających egzaminy doktorskie w zakresie egzaminu z obcego języka nowożytnego (język angielski) w 25 przypadkach (na 29 zbadanych) był niezgodny z § 3 ust. 1 pkt. 1 lit c ww. rozporządzeń MNiSW z dnia 22 września 2011 r., z dnia 3 października 2014 r. i z dnia 30 października 2015 r., tj. zamiast trzyosobowy w 19 przypadkach był jednoosobowy oraz w sześciu przypadkach dwuosobowy¹⁹,

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 22-27]

Dyrektor IPiN wyjaśnił m.in., że według przyjętych w Instytucie zasad na członków komisji egzaminacyjnych w przewodach doktorskich powoływani byli obok egzaminatorów każdorazowo recenzenci i promotor, co oznaczało, że były to komisje czteroosobowe, a więc spełniające warunki rozporządzenia. Dodał m.in., że egzaminatorem w dziedzinie dodatkowej i w zakresie nowożytnego języka obcego jest osoba wskazana przez kierownika odpowiedniego Zakładu obejmującego dyscyplinę dodatkową lub Studium Języków Obcych Uczelni, z reguły Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Wyjaśnił też, że ww. stan trwał do połowy 2014 r., a po wejściu w życie nowych przepisów, w myśl których oddzielono etap otwarcia przewodu doktorskiego i powoływania promotora od etapu powołania recenzentów, ograniczono powoływanie komisji egzaminacyjnych do wskazania przewodniczącego komisji. Zauważył przy tym, że Rada Nauki nie może obligować członków komisji do bezpośredniego uczestniczenia w komisjach egzaminacyjnych, stąd w rzeczywistości składy komisji są odmienne, co do liczby osób nominalnie i zwyczajowo uprawnionych do udziału. Dodał też, że chcąc usunąć ww. niejednoznaczność Instytut powróci do systemu głosowania pełnymi składami komisji egzaminacyjnych i pisemnego informowania członków komisji o obowiązku uczestniczenia w komisjach egzaminacyjnych.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 408-409, 520-521, tom 2 str. 1-16)

3. Stwierdzono, że mimo iż w okresie objętym kontrolą 48 umów na wykonanie recenzji w przewodach doktorskich i w postępowaniach habilitacyjnych zostało wykonanych ze zwłoką wynoszącą od 1 do 141 dni, Instytut nie naliczył i nie egzekwował kar umownych określonych w umowach zawartych z recenzentami, które za okres objęty kontrolą (lata 2014-2016) wyniosły łącznie 3 409,01 zł.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 211-219, tom 2 str. 17-157, 296-549; tom 3 str. 1-52]
Zastępca Dyrektora ds. naukowych wyjaśnił m.in., że w przypadku naruszenia terminów wynikających z zawartych umów stosowano zwyczajowe maile przypominające o upływających terminach, przy czym ze względu na specyfikę usługi oraz ograniczoną dostępność formalną i merytoryczną autorów recenzji nie stosowano kar umownych i pism ponaglających, tym bardziej, że skutek mógłby być odwrotny do zamierzonego. Zauważył też, że opóźnienia jakie miały miejsce w nieterminowym przygotowaniu recenzji wynikały wyłącznie z różnych sytuacji losowych i osobistych, w tym urlopów wakacyjnych w miesiącach letnich, wyjazdów naukowych zagranicznych, co nie miało wpływu na terminowe przebiegi przewodów doktorskich i postępowania habilitacyjnych. Ponadto stwierdził, iż z uwagi na terminowość realizacji przewodów doktorskich i postępowania habilitacyjnych oraz biorąc pod uwagę warunki zawarte w umowach, Instytut przygotowuje zmiany do umowy polegające na umożliwieniu wypłaty pełnego wynagrodzenia tylko tym recenzentom, którzy opracują recenzję w terminie ustalonym umową.

(dowód: akta kontroli tom 1 str. 206-207, 432-433, 521)

¹⁹ Przeprowadzany przez pracowników Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego Kolegium Języków Obcych.

Dyrektor IPiN (w latach 2012-2016) wyjaśniła m.in., że prawdopodobnie brak egzekwowania kar umownych wynikał z uzasadnionej przyczyny opóźnienia w przygotowaniu recenzji, ale nie określiła na jakiej podstawie w Instytucie uznawano opóźnienie w przekazaniu dzieła za usprawiedliwione.

(dowód: akta kontroli tom 2 str. 173-175)

Ocena cząstkowa

Instytut prawidłowo przeprowadzał czynności w postępowaniach habilitacyjnych oraz w przewodach doktorskich, jak również prawidłowo przeprowadzał egzaminy doktorskie w zakresie dyscypliny podstawowej.

Nieprawidłowości dotyczyły powoływania komisji egzaminacyjnych z dyscypliny dodatkowej oraz z nowożytnego języka obcego w niepełnym składzie oraz powoływania do tych komisji osób niemających odpowiednich uprawnień. Stwierdzono również brak należytego zabezpieczenia interesu Instytutu w zakresie ustalenia w umowach zawartych w latach 2014 - 2015 kar umownych bez odniesienia do liczby dni zwłoki, co nie stanowiło wystarczającej motywacji do dotrzymania terminów. Pomimo zwłoki w wykonaniu umów Instytut nie naliczał i nie egzekwował kar umownych.

2. Wykorzystanie środków przeznaczonych na przeprowadzenie przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych

Opis stanu faktycznego

W latach 2014-2016 IPiN otrzymał dotacje z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Zdrowia oraz z Miasta Stołecznego Warszawy w łącznej kwocie 21 820,6 tys. zł, z tego w roku: 2014 – 8 907,7 tys. zł, 2015 – 6 766,0 tys. zł i 2016 – 6 146,9 tys. zł.

Dotacje podmiotowe na utrzymanie potencjału badawczego wyniosły łącznie 19 929,9 tys. zł, z tego w roku: 2014 – 8 251,0 tys. zł, 2015 – 6 147,2 tys. zł, 2016 – 5 531,7 tys. zł, a dotacje celowe na przeprowadzenie badań naukowych lub prac rozwojowych oraz zadań z nimi związanych służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników Studiów Doktoranckich²⁰ wyniosły łącznie 408,0 tys. zł, z tego w roku: 2014 – 159,0 tys. zł, 2015 – 121,2 tys. zł, 127,8 tys. zł.

W latach 2014-2016 za przewody doktorskie 20 swoich pracowników, których przewody były wszczęte i prowadzone w IPiN zapłacono wynagrodzenia: 22 promotorów – 91,7 tys. zł oraz 40 recenzentów – 69,4 tys. zł, a za postępowania habilitacyjne 9 swoich pracowników, których przewody były prowadzone w IPiN zapłacono łącznie wynagrodzenia: 28 recenzentów – 70,6 tys. zł oraz 32 innych osób, które wzięły udział w postępowaniach habilitacyjnych – 45,3 tys. zł. Kwoty te zostały pokryte ze środków własnych Instytutu.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 282-288, 422-429]

Do przeprowadzenia poszczególnych przewodów doktorskich Rada Naukowa Instytutu powoływała każdorazowo komisje doktorskie. Ich członkowie nie pobierali z tego tytułu dodatkowego wynagrodzenia, ale z tytułu wykonania tego zadania otrzymywali premie.

W latach 2014-2016 Instytut nie był zobowiązany do pokrycia kosztów wynagrodzeń recenzentów w przewodach doktorskich i w postępowaniach habilitacyjnych swoich pracowników prowadzonych w innych jednostkach naukowych.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 14-17, 284, 289,294; tom 2 str. 170-172]

²⁰ tzw. dotacja dla młodych naukowców.

Instytut w latach 2014-2016 przeprowadził cztery przewody doktorskie oraz jedno postępowanie habilitacyjne osób niezatrudnionych w IPIŃ, które nie były również uczestnikami Studiów Doktoranckich prowadzonych w Instytucie²¹. Zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora Instytutu Nr 13/2013, kalkulacja refundacji kosztów z tego tytułu, poza wynagrodzeniami promotorów i recenzentów w przewodach doktorskich oraz recenzentów i innych osób w postępowaniach habilitacyjnych obejmowała opłaty za dyplomy i ich odpisy oraz koszty pośrednie. Instytut nie obligował uczestników przewodów doktorskich i postępowań habilitacyjnych do ponoszenia dodatkowych opłat poprzez zapisy w regulaminach lub w innych dokumentach.

[Dowód: tom 1 akta kontroli str. 307-321]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Instytutu w badanym obszarze.

3. Działania podejmowane na rzecz rozwoju kadry naukowej

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Instytut zatrudniał następującą liczbę pracowników naukowych w roku: 2012 - 86, 2013 - 77, 2014 - 71, 2015 - 69, 2016 - 68. W latach 2012 -2016 liczba pracowników naukowych spadła z 86 do 68 tj. o 20,9%.

Liczba profesorów zwyczajnych utrzymywała się ww. okresie na stałym poziomie 10-11 osób, w przypadku profesorów nadzwyczajnych miała tendencję spadkową od 11 w 2012 r. i 13 w 2013-2014 do 9 osób w 2016 r., przy czym w tym czasie nastąpił wzrost liczby adiunktów ze stopniem doktora habilitowanego, którzy nie uzyskali awansu na stanowisko profesora nadzwyczajnego. Natomiast nastąpił spadek liczby asystentów z tytułem zawodowym magistra z 7 osób w 2012 r. do 2 osób w 2016 r.

Stan liczbowy doktorantów wynosił odpowiednio w roku: 2012 - 9, 2013 - 11, 2014 - 9, 2015 - 11, 2016 - 8 słuchaczy.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 308-309, 347]

Średni wiek adiunktów w momencie uzyskania stopnia doktora habilitowanego kształtował się na poziomie odpowiednio w roku: 2012 - 40,2 lat, 2013 - 53 lata, 2014 - 41 lat, 2015 - 42,3 lata, 2016 - 59 lat. Ponadto ww. okresie jedna osoba pracująca na stanowisku nienaukowym uzyskała stopień doktora habilitowanego w 2013 r. w wieku 41 lat.

Według stanu na 30 listopada 2016 r. w Instytucie pracowały łącznie 34 osoby posiadające stopień doktora habilitowanego, przy czym uzyskały ten stopień w okresie: do siedmiu lat po uzyskaniu stopnia doktora - 13 osób (wszyscy adiunkci) oraz powyżej siedmiu lat po uzyskaniu stopnia doktora - 21 osób (20 adiunktów oraz jeden pracownik badawczo-techniczny).

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 309, 348-349]

W kontrolowanym okresie w IPIŃ nie były prowadzone Studia Podyplomowe. Natomiast Studia Doktoranckie były prowadzone w formie przypisania doktorantów do promotorów w celu indywidualnego prowadzenia ich rozwoju naukowego, z obowiązkiem uczestniczenia w Seminariach prowadzonych w Instytucie oraz

²¹ Od czasu obowiązywania Zarządzenia Dyrektora IPIŃ Nr 13/2013 z dnia 08 maja 2013 r. w sprawie refundacji kosztów związanych z czynnościami przeprowadzanymi w przewodach doktorskich, w postępowaniach habilitacyjnych oraz w postępowaniach o nadaniu tytułu profesora dla osób niebędących pracownikami Instytutu Psychiatrii i Neurologii lub uczestnikami studiów doktoranckich.

w konferencjach naukowych. Do nadzorowania i inicjowania spraw związanych z prowadzeniem Studiów Doktoranckich została powołana Komisja ds. Studiów Doktoranckich.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 309, tom 2 str. 3, 7]

W latach 2012-2016 liczba publikacji ogółem spadła z 187 pozycji w 2012 r. do 158 pozycji w 2016 r. (o 15,5%) i wynosiła odpowiednio w roku: 2012 – 187, 2013 – 201, 2014 – 188, 2015 – 156, 2016 – 158. Najwyższa liczba publikacji pracowników Instytutu znalazła się na liście czasopism wyróżnionych przez Journal Citation Reports²²; utrzymywała się na zbliżonym poziomie i wyniosła w okresie lat 2012-2016 łącznie 560 pozycji (średnio na rok – 112 pozycji). Liczba publikacji pracowników na liście filadelfijskiej B wyniosła odpowiednio w roku: 2012 – 80 pozycji, 2013 – 78 pozycji, 2014 – 56 pozycji, 2015 – 47 pozycji, 2016 – 49 pozycji i jej tendencja była malejąca od 80 pozycji w 2012 r. do 49 pozycji w 2016 r. (spadek o 38,3%).

W okresie objętym kontrolą Instytut nie opatentował żadnych wynalazków, nie uzyskał praw chronionych, wzorów użytkowych, praw z rejestracji wzorów przemysłowych, praw autorskich oraz nie dokonał żadnych wdrożeń.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 361-362, 366-367]

W latach 2012-2016 zostało złożonych łącznie 169 nowych wniosków na badania do Narodowego Centrum Nauki oraz w ramach badań własnych lub statutowych. W ww. okresie przyjęto do realizacji 229 wniosków (tematów badań nowych i kontynuowanych), a 121 projektów zostało zakończonych.

W ww. okresie aktywność w zakresie przygotowywania i składania wniosków badawczych spadła z poziomu 47 wniosków w 2012 r. do poziomu 18 wniosków w 2016 r. (o 61,7%).

Spadła też liczba przyjętych do realizacji tematów (wniosków nowych i badań kontynuowanych) z 70 pozycji w 2012 r. do 30 pozycji w 2016 r. (o 57,1%), a także spadła liczba projektów zakończonych z 33 projektów w 2012 r. do 21 projektów w 2016 r. (o 36,3%).

W IPIŃ nie były realizowane tematy badań naukowych finansowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, przy czym w 2013 r. złożono 3 projekty, ale żaden nie został przyjęty do realizacji.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 362-364, 368]

W latach 2014-2016 w Instytucie zostało zatrudnionych na stanowisku adiunkta²³ łącznie 11 osób, z tego w roku: 2014 – 2, 2015 – 6, 2016 – 3. Cztery osoby zatrudnione na stanowisku adiunkta uzyskały stopień doktora pracując w Instytucie na stanowisku asystenta, trzy osoby - pracując w Instytucie na innych stanowiskach²⁴ oraz trzy osoby pracując poza Instytutem.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 364, 370-373]

W IPIŃ nie opracowano dokumentów strategicznych dotyczących docelowego stanu posiadania kadry naukowej.

Zastępca Dyrektora ds. naukowych wyjaśnił m.in., że Instytut działa na podstawie statutu, w którym nie ma zapisów dotyczących oczekiwanego stanu kadry naukowej.

²² ISI Web of Science, lista filadelfijska A według klasyfikacji MNiSzW.

²³ W Instytucie przy przyjęciach na stanowisko adiunkta obowiązywały uchwała nr 12/2011 Rady Naukowej Instytutu Psychiatrii i Neurologii z 03 lutego 2011 r., przy której wprowadzono kryteria zatrudniania na stanowiska naukowe w IPIŃ.

²⁴ Na stanowisku rezydenta, lekarza, itp.

W Instytucie nie wydano żadnych zarządzeń zastrzegających wymogi zawarte w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki²⁵ dotyczące otwarcia przewodu doktorskiego oraz postępowania habilitacyjnego. Uchwałą nr 62/2014 Rady Naukowej Instytutu z dnia 2 października 2014 r. został przyjęty dokument pn. Tryb przeprowadzania przewodów doktorskich, a uchwałą Rady Naukowej nr 71/2012 z dnia 06 grudnia 2012 r. dokument pn. Tryb postępowania w sprawie o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Natomiast uchwałą nr 66/2014 Rady Naukowej IPiN z dnia 02 października 2014 r. przyjęto tzw. sugerowane kryteria dla kandydatów do stopnia doktora habilitowanego.²⁶

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 359, 364-387]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na spadek aktywności badawczej Instytutu w latach 2012-2016, który przejawiał się zmniejszeniem m.in.: liczby wniosków badawczych o 61,7%, liczby przyjętych do realizacji tematów (wniosków nowych i badań kontynuowanych) o 57,1% oraz liczby projektów zakończonych o 36,3%, a także brakiem realizacji badań naukowych finansowanych przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz nieprzejawianiem aktywności w tym kierunku w całym okresie objętym kontrolą, poza 2013 r., w którym złożono 3 projekty, nie przyjęte jednakże do realizacji.

Zdaniem NIK, na spadek aktywności badawczej oraz brak wzrostu aktywności naukowej wpływ miało m.in. nieopracowanie strategii rozwoju Instytutu, w tym nieokreślenie stanu docelowego kadry naukowej oraz poziomu badań naukowych.

[Dowód: akta kontroli tom 1 str. 361-369]

Zastępca Dyrektora ds. Naukowych wyjaśnił m.in., że Instytut przygotowuje roczne plany naukowe, inwestycyjne i finansowe, które są opiniowane przez Radę Naukową Instytutu, jak też został stworzony długookresowy plan rozwoju Instytutu tzw. koncepcja powołania Centrum Neuronauki, a zarządzanie kadrami i polityką naukową w perspektywie dłuższej niż roczna jest utrudnione z racji braku długookresowej strategii finansowania nauki w Polsce.

[Dowód: akta kontroli tom 2 str. 178]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Instytutu w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁷, wnosi o:

²⁵ Dz. U. z 2016 r., poz. 882, ze zm.

²⁶ Obejmujące m.in.: opublikowaną minimalną liczbę prac po uzyskaniu stopnia doktora – 15 pozycji, w tym 5 prac oryginalnych, minimalną wysokość współczynnika Impact Factor²⁶ wynoszącą 10 oraz minimalny indeks Hirsha po uzyskaniu stopnia doktora jako główny wynoszący 15 lub większy lub równy 5.

²⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 tj. ze zm.

- 1) Przeprowadzanie egzaminów doktorskich w zakresie dyscypliny dodatkowej oraz w zakresie nowożytnego języka obcego przez komisje w składach zgodnych z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.²⁸
- 2) Naliczanie i egzekwowanie należnych Instytutowi kar umownych z tytułu zwłoki w realizacji umów na opracowanie recenzji w przewodach doktorskich i postępowaniach habilitacyjnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia lutego 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Jerzy Tchórzewski
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis

²⁸ Obecnie rozporządzenie MNiSzW z 26 września 2016 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadaniu tytułu profesora – Dz. U. z 2016 r. poz. 1586